

Rentia Hendrixx gaat haar eigen weg (1997)

Sieth Delhaas

De Bazuin, 13 juni 1997

Rentia Hendrixx (1944) uit Etten-Leur, boerendochter, landbouwhuishoud- en biologielerares, theologe, ondernemster, vrijwilligster-in-eigen-winkel en moeder van een dochter en twee zonen ontvangt vandaag de De Stem-Prijs 1997 van het gelijknamige Brabantse dagblad. De prijs bestaat uit een bedrag van tienduizend gulden en een plastiek die bisschop Muskens haar zal overhandigen. Het geld is bestemd voor de drie projecten voor weduwen die zij heeft opgezet in Kenia en Zuid-Afrika.

“In 1987 raakte ik met Fons Geerts, een Mill Hill-pater die in Kenia werkte, in gesprek over mijn theologiestudie. Wat leuk dat je gaat afstuderen, zei hij, en dat dat kan in Nederland. Waar hij op doelde was dat ik dat als weduwe met drie opgroeiende kinderen kon doen. In Kenya worden vrouwen na de dood van haar man met haar hele bezit, met alles wat zij samen hebben opgebouwd, eigendom van de oudste zwager. Dat leek me verschrikkelijk. Als iets me raakt als onrecht dan begint het bij mij te roeren. Ik had mijn opleiding en een weduwepensioen en voelde me vrij mijn eigen weg te gaan.

Toen heb ik voorgesteld om mijn scriptie te verkopen en de opbrengst ter beschikking te stellen aan weduwen in het gebied waar hij werkte. Mijn voorwaarde was dat het geld voor honderd procent ten goede zou komen aan de vrouwen. Een Keniaanse medewerkster van Geerts' bisdom heeft het plan uitgewerkt. Weduwen kunnen nu een startbedrag krijgen voor een eigen bedrijfje.

Het leuke is dat de vrouwen zelf hebben voorgesteld het geld te lenen en het, als ze kunnen, terug te storten in de gezamenlijke pot. Op die manier zijn al meer dan vijftig vrouwen onafhankelijk geworden.”

Boerenkind

In Nederland heeft Rentia Hendrixx naam gemaakt als agrarisch theologe. Hoewel ze haar agrarische afkomst praktisch had afgezworen, kwam ze daar door haar afstudeeronderwerp helemaal in terug.

“Op de MMS was ik tussen Bredase meisjes het enige boerenkind en er werd op me neergekeken. Maar mijn vader stimuleerde mij en hij heeft al zijn acht kinderen laten studeren. Tegelijkertijd moesten we hard meewerken. Dat gevoel van minder zijn als boerenkind is heel lang gebleven.”

Na een opleiding landbouwhuishoudkunde bij de zusters Ursulinen in Posterholt werd ze in de provincie Utrecht gevraagd in een functie voor streekverbetering. Twee jaar lang gaf zij

cursussen voor vrouwenorganisaties over voeding, huishoudelijke apparatuur, over diepvriezen en een goede gastvrouw-zijn. De stof vond ze saai, maar de verhalen van de vrouwen interessant.

Ze liep vast. Achteraf gezien wijt ze dat aan de moeilijke overgang van het platteland naar een kamertje midden in Utrecht. Ze zegde haar baan op en hoe wel ze een uitkering volgens de WW kon krijgen – “dat hoorden wij niet aan te vragen” – stalde ze haar spullen bij haar ouders en ging als invalster aan het werk op de landbouw- huishoudscholen die de Noord-Brabantse Christelijke Boerenbond (NCB) toen overal had in Brabant.

In die periode leerde ze Piet Krijnen kennen bij het katholieke jeugdwerk waarin ze beiden als vrijwilliger actief waren.

“Hij was vloerenveger bij een grootwinkelbedrijf. Vlak voor zijn wijding had hij de priesteropleiding verlaten. Dat was in die tijd nog een schande en met zijn opleiding kon hij nergens werk krijgen, zelfs niet in het onderwijs. Na een avondstudie sociale academie kreeg hij werk als personeelsfunctionaris.”

Ze trouwden en maakten voor die tijd vooruitstrevende afspraken over zorg en arbeid binnen- en buitenshuis.

Vervelende vragen

“Wij hadden onze eigen ideeën maar je praatte er niet over met anderen want die vonden dat vreemd. Piet heeft met datgene wat hij op het seminarie heeft geleerd nooit uit de voeten gekund. Dat heb ik achteraf wel begrepen. Hij zei altijd: ik ben aan de kerk en aan de maatschappij kapot gegaan.’ Dat snapte ik toen niet.”

Haar man raakte overspannen door een schokkende gebeurtenis op zijn werk en zei uitdrukkelijk dat hij dood wilde. “Hij had totaal geen gevoel meer. Dode ogen. Het heeft mij ontzettend geraakt dat iemand zo kan kijken. Hij was dood van binnen. Ik zei wel eens dat ik hem de rust die hij zocht best gunde. Maar wat moesten ik en de kinderen dan? Dan zei hij: ‘ik weet dat ik die kinderen graag wou en ik weet dat ik van jou gehouden heb, maar Rentia snap het dan: ik voel niks meer. Ik voel alleen maar een geestelijke pijn die erger is dan alle lichamelijke pijn.’ Ik wist ten slotte dat ik hem los moest laten.”

Tijdens haar studie had ze geleerd dat een schokkende gebeurtenis een lithiumtekort in de hersencellen kan veroorzaken. Ze vroeg de behandelende psychiater dat te onderzoeken. Het resultaat was dat deze de behandeling stopte omdat zij zulke vervelende vragen stelde. Een half jaar later, in mei 1981, maakte haar man een eind aan zijn leven.

“Ik bleef achter met talloze vragen.”

Vloeken, schreeuwen, kwaadheid op haar man, de kerk, de medische wereld, stoppen met werken en een moedeloos jaar thuis op de bank veranderden in een zoektocht naar antwoorden. Antwoorden op vragen die verhuuld of openlijk op verwijtende en beschuldigende manier werden gesteld; ook in condoleancebrieven. Vragen van mensen die hetzelfde was overkomen.

“Een pastor-exegeet vroeg ik wat de bijbel over suïcide zegt, want ik kende de hele Bijbel niet. Hij antwoordde, dat de bijbel er niet over sprak. Iemand stuurde me inschrijfpapieren voor de pas gestarte studie Theologie en Samenleving aan de Katholieke Theologische Universiteit (KTU) in Utrecht. In die studie hoopte ik antwoord te vinden op mijn vragen. Antwoorden kreeg ik niet, maar ik leerde er methoden om de juiste vragen te stellen. Door de

bevrijdingstheologie van de Latijns-Amerikaanse theoloog Gutiérrez leerde ik te beginnen bij de ervaring van mensen en niet bij de theorie. Bij mijn eigen ervaring dus. Dat was een bevrijding voor mij, die met katholieke dogma's is opgevoed.”

Praktijk en theorie

Af en toe hield ze nog lezingen voor vrouwenorganisaties. Van deelneemster aan cursussen over rouwverwerking na suicide werd ze zelf cursusleidster. “Daardoor heb ik steeds praktijk en theorie kunnen combineren. Door een tip van de priester-politicus Herman Verbeek, die me vertelde dat er nog niemand vanuit de theologie aan agrarische vrouwen had gedacht, besloot ik vanuit hun ervaringen mijn afstudeerscriptie te maken.

Zij zagen dat hun arbeid in de agrarische sector niet zichtbaar was. Dat sloot aan bij wat de feministisch theologe Mary Daly over de onzichtbaarheid van vrouwen zegt. Die link heb ik gelegd. Mijn scriptie werd met twintig tegelijk verkocht. Boerinnen waren bezig hun arbeid in de politiek zichtbaar te maken en de argumenten vonden ze in mijn scriptie. Zo kreeg ik het geld voor mijn Kenya-project bij elkaar.

Langzamerhand werd ik overal gevraagd om lezingen en cursussen te houden, dus ik kreeg het steeds drukker.

Mijn freelance-werk heb ik in 1991 samengebracht in een eigen onderneming: het Theologisch Maatschappelijk Bureau *Thema*. Daar heb ik van pastores heel wat zure opmerkingen over gekregen in de trant van: ‘Ga je een eigen kerkje beginnen?’

Door de contacten met de boerinnen en de boerengezinnen en de problemen die daar spelen ben ik weer helemaal teruggekomen op mijn oorspronkelijke basis: de agrarische wereld.

In 1993 werd ik gevraagd als sociaal-pastoraal werkster bij de NCB. In feite kon ik doorgaan met wat ik zelf had opgebouwd. Ik bleef mijn werk op mijn eigen manier doen, dus uitgaan van de verhalen die ik aan de keukentafels op de boerenbedrijven hoorde.

In ons pastorale team drong ik erop aan dat die verhalen meegenomen werden in het beleid van de NCB, Ik vond dat het bestuur moest weten wat er door het beleid met de boeren en hun gezinnen gebeurde. Ik zag dat die problemen een structurele achtergrond hadden. Aan die keukentafels kon ik in praktijk brengen wat ik in mijn theologische studie had geleerd: ik stelde de boeren en boerinnen vragen waarop zij hun eigen antwoorden konden zoeken. En dan kwamen ze er achter dat de agrarische crisis geen persoonlijke maar een maatschappelijke is.”

Na een half jaar besepte Hendriks dat de verschillende theologische visies binnen het werk niet vruchtbaar konden zijn en gaf ze haar baan bij de NCB op.

“Voortdurende conflicten over het agrarisch beleid dat gericht was op grootschaligheid kon ik niet rijmen met mijn visie: kiezen voor de zwakkere boeren.”

Haar eigen bureau

Haar eigen bureau zet ze voort zoals ze het begonnen is. Het werk is uitgebreid met pastorale gesprekken. Agrariërs weten nu de weg naar haar huis te vinden. Haar vrije tijd steekt ze in een winkeltje dat ze in haar garage is gestart. Ze verkoopt er oude spullen om de benodigde jaarlijkse drieduizend gulden bijeen te brengen voor de Keniaanse projecten. Vrouwen uit West-Brabant helpen haar.

“Mijn tuin was al eerder belangrijk voor me geworden. Ik heb die 1200 vierkante meter zelf omgespit, bomen gerooid en de tuin van een speelveld voor mijn kinderen veranderd in een lusthof. Het wroeten in de grond maakte mij weer heel. Daar zitten een heleboel tranen en vloeken in.

Ik werk niet met chemische middelen en alles wordt gerecycled, Niets wordt er weggegooid. Vogels en insecten hebben het er naar hun zin. De Open Tuin-dagen, die ik in juni en juli organiseer zijn een verademing voor de mensen die hier komen. De opbrengst ervan gaat ook in de pot voor de projecten in Kenya. In mijn winkeltje en in de tuin komen gesprekken tot stand met mensen die met problemen zitten of meer willen weten over de vrouwen in Kenya. In mijn tuin krijg ik ideeën, of vind er rust als ik niet weet hoe ik verder moet.

Ik besef dat mijn studie, mijn werk, mijn biologische tuin en het Kenya-project op een zeer vruchtbare manier bij elkaar heb kunnen brengen.”

www.kenyaproject.nl